

СПРАВА «КАТАН ПРОТИ УКРАЇНИ» (CASE OF KATAN v. UKRAINE)

(заява № 19397/10)

Стислий виклад рішення від 10 жовтня 2019 року

Заявницю було затримано за підозрою у вчиненні шахрайства. 31 січня 2009 року Бабушкінський районний суд міста Дніпропетровськ (далі — районний суд) продовжив строк затримання заявниці до 05 лютого 2009 року з метою отримання інформації про необхідність проходження нею медичного обстеження. Цього ж дня районний суд обрав заявниці запобіжний захід у вигляді взяття під варту на підставі того, що заявниця могла ухилитися від слідства та суду або чинити інші перешкоди. Строк тримання її під вартою неодноразово продовжувався з аналогічних підстав.

10 грудня 2010 року районний суд визнав заявницю винною у вчиненні шахрайства і підробленні документів та обрав їй покарання у виді позбавлення волі на строк п'ять з половиною років з конфіскацією належного їй майна.

До Європейського суду з прав людини (далі — Європейський суд) заявниця скаржилась за пунктом 1 статті 5 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі — Конвенція), що постанова суду від 31 січня 2009 року про продовження строку її затримання та постанова суду від 05 лютого 2009 року про взяття її під варту були незаконними та не ґрунтувалися на достатніх підставах; за пунктом 3 статті 5 Конвенції на загальну тривалість тримання під вартою на стадії судового розслідування, а також за пунктом 1 статті 6 Конвенції на порушення її права на доступ до суду. Крім цього, заявниця скаржилась за пунктом 4 статті 5 Конвенції на те, що їй не було забезпечено ефективного судового перегляду законності тривалого тримання її під вартою.

Розглянувши скаргу заявниці за пунктом 1 статті 5 Конвенції щодо її затримання відповідно до постанови суду від 31 січня 2009 року, Європейський суд зазначив, що з наданих сторонами документів не вбачалося, що існували будь-які вагомі підстави для тривалого затримання заявниці та дійшов висновку, що у період з 31 січня до 05 лютого 2009 року заявниця була затримана у порушення пункту 1 статті 5 Конвенції.

Щодо скарги заявниці на тримання її під вартою відповідно до постанови суду від 05 лютого 2009 року Європейський суд звернув увагу, що з наявних матеріалів справи нічого не вказує, що до обрання заявниці запобіжного заходу у вигляді взяття під варту, вона намагалася перешкодити слідству, вплинути на свідків або ухилитися від слідства, або що існували інші підстави, які виправдовували тримання її під вартою на стадії досудового розслідування. Європейський суд уже встановлював порушення пункту 1 статті 5 Конвенції у справах проти України у зв'язку з поєднанням відсутності обґрунтування для обрання запобіжного заходу у вигляді взяття під варту та невстановленням його тривалості, навіть якщо максимальна можлива тривалість такого тримання під вартою є відомою та констатував порушення вказаного положення Конвенції.

Розглянувши скаргу заявниці за пунктом 3 статті 5 Конвенції, Європейський суд зазначив, що тримання її під вартою тривало один рік, десять місяців та дванадцять днів. Мотивування суду щодо затримання заявниці Європейський суд визнав необґрунтованим з низки причин. Крім того, національні суди не розглядали які-небудь інші запобіжні заходи як альтернативу триманню під вартою. З огляду на це, а також на свою попередню практику у справах проти України, Європейський суд констатував порушення пункту 3 статті 5 Конвенції.

Щодо скарги заявниці за пунктом 1 статті 6 Конвенції Європейський суд зазначив, що ця скарга не відповідає положенням Конвенції за критерієм *ratione personae* у розумінні підпункту «а» пункту 3 статті 35 Конвенції та відхилив її відповідно до пункту 4 статті 35 Конвенції.

Крім того, розглянувши факти справи, доводи сторін, а також з огляду на свої висновки за пунктами 1 і 3 статті 5 Конвенції Європейський суд дійшов висновку, що він розглянув основні юридичні питання, висунуті у заяві, і немає потреби ухвалювати окреме рішення щодо прийнятності та суті скарги заявниці за пунктом 4 статті 5 Конвенції.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

1. *Оголошує* прийнятними скарги за пунктами 1 і 3 статті 5 Конвенції, а скаргу за пунктом 1 статті 6 Конвенції — непринятною;
2. *Постановляє*, що було порушено пункт 1 статті 5 Конвенції;
3. *Постановляє*, що було порушено пункт 3 статті 5 Конвенції;
4. *Постановляє*, що немає необхідності розглядати питання прийнятності та суті скарги за пунктом 1 статті 5 Конвенції;
5. *Постановляє*, що:

(a) упродовж трьох місяців держава-відповідач повинна сплатити такі суми, які мають бути конвертовані в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу:

(i) 5 850 (п'ять тисяч вісімсот п'ятдесят) євро та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватись, в якості відшкодування моральної шкоди;

(ii) 900 (дев'ятсот) євро та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватись заявниці, в якості компенсації судових та інших витрат;

(b) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на зазначені суми нараховуватиметься простий відсоток (*simple interest*) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти;

6. Відхиляє решту вимог заявниці щодо справедливої сатисфакції.».